

OÉT: hogyan zajlik az érdekegyeztetés a színpad mögött? - 2009. március

Forrás: [HR Portal](#) –

Az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) hallatán általában mindenki csak a bérajánlásra gondol, pedig a munka világát érintő összes kérdéssel foglalkozik (munkavédelem, sztrájk szabályozás stb.). A legnehezebben természetesen a bér-, illetve adókérdésekben állapodnak meg a felek, szemben például a munkaszüneti napok körüli munkanapok áthelyezésével, ami rendszerint sosem képezi komolyabb vita tárgyát. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapja szerint az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) a munkavállalók, munkáltatók és a kormány makroszintű tripartit (háromoldalú) egyeztető fóruma. A fórum tevékenysége kiterjed a munka világával összefüggő valamennyi kérdéskörre, beleértve a jövedelemelosztással összefüggő alapvető gazdaságpolitikai kérdéseket is.

Az OÉT feladata

Az egyeztető fórum keretei között a kormány és a szociális partnerek tárgyalásokat folytatnak és országos megállapodásokat kötnek munkaügyi kérdésekről. Konzultálnak a gazdasági, szociális és foglalkoztatáspolitikai törvénytervezetésekről és egyéb jogszabálytervezetésekről, illetve az ezeket megalapozó szakmai koncepciókról. Véleményt cserélnek azokról az országos gazdasági és társadalmi kérdésekről, amelyeket a munka világának szereplői számára meghatározó fontosságúak.

Az Országos Érdekegyeztető Tanács keretében a szociális partnereket tájékoztató, véleményezési és egyetértési jog illeti meg, bár ez utóbbival leginkább csak az éves átlagkereset-növekedésének, illetve a minimálbér és a szakmunkás bérminimum megállapításakor élhetnek; a többi kérdésben rendszerint csak konzultálnak a felek a kormánnyal. "Ez korántsem jelenti azt, hogy ne adnának kellően a véleményünkre, a felderülő témák többsége ugyanis a bérmegállapodásokra épül, ezért általában megkerülhetetlenek vagyunk" - mondta el a HR Portálnak Dávid Ferenc, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének (VOSZ) főtitkára, az OÉT munkáltatói oldalának szóvivője. Egyébként sem lenne elégáns - folytatta -, ha kihagynák a munkáltatókat vagy a munkavállalókat a döntésekből, hiszen azokat nélkülük nem lehetne betartatni. Ebből kifolyólag általában nagyon komoly érdekvitától hangos az OÉT, hisz például a munkaidővel, túlórával vagy munkavédelemmel kapcsolatos kérdésekben senki sem szívesen tesz engedelményeket. "Egy dologban szokott nagy egyetértés lenni, a munkaszüneti napok körüli munkanapok áthelyezésében, mivel ott semelyik fél nem szenved kárt" - mutatott rá a VOSZ főtitkára.

Nem így a bérajánlásoknál, ami most, a válság idején különösen nagy problémákat okoz. "Hiába állapodtak meg ugyanis a felek országos szinten 3-5 százalékos béremelési ajánlásában, a munkáltatóknak jelenleg nagyobb problémáik vannak, nevezetesen a túlélés, a munkahelymegtartás. Épp ezért is felháborító, hogy a közszolgálati szférában - a válságtól függetlenül - egyes önkormányzati és állami cégeknél (például BKV, MÁV) működő szakszervezetek az országos bérajánlás duplájára is feltornázzák a követeléseiket" - hangsúlyozta Dávid Ferenc. Pedig - folytatta - ezek a közszolgáltató vállalatok tartósan veszteségesek, mondhatni "pénznyelő automaták", mégis úgy viselkednek, mintha valami szent tehene lennének, amelyeket nem érinthet a válság.

A makroszintű érdekegyeztetés zökkenőmentes működtetésében nagy a kormány felelőssége, hiszen minden esetben egy bölcs mediátor vagy egy okos feleség szerepében kell tetszelegnie, aki hagyja vitatkozni a feleket, majd az érvek meghallgatását követően békét teremt közöttük. Természetesen a kormány a valóságban nemcsak végrehajtó hatalom, hanem politikai szándékok megtestesítője is, de a kiegyensúlyozó szerepet akkor sem hagyhatja el. Mindehhez elengedhetetlen a kellő szakmai háttér, a megbízható adatok biztosítása (például KSH), hiszen csak akkor egyezhetnek meg a felek, ha egységes adatokból tudnak dolgozni - magyarázta a munkáltatói oldal szóvivője.

Sugározzon nyugalmat az OÉT

Dávid Ferenc a válság kapcsán megjegyezte, hogy komoly társadalompolitikai felelőssége van az Országos Érdekegyeztető Tanácsnak. "Amikor mindenki leépítésekkel, az államcsőddel dobálózik, az OÉT-nek "hűtenie" kell a rendszert. Mindenki jobban tenné, ha a munkahelyek megmentésére koncentrálna és nem a tömeges munkanélküliség rémképét rajzolná folyamatosan" - fogalmazott a VOSZ főtitkára. Ugyanígy fontos lenne, hogy a Parlamentben is megjelenjen az érdekegyeztető tanács véleménye. "Nem kell itt a jogosítványi körök bővítésére gondolni, elég lenne, ha meghívottként felszólalhatna az OÉT munkaadói és munkavállalói oldalának soros elnöke, hogy a képviselők megismerhessék a szociális partnerek véleményét" - javasolta Dávid Ferenc.

Természetesen ez sem oldana meg mindent, ahogy például a sokat vitatott sztrájk törvény módosítása sem a Parlamenten, hanem a szociális partnerek feloldhatatlan érdekellentétén múltott. "Pedig ez az egyébként egy oldalas törvény, amely olyan alapfogalmakat sem szabályoz, mint a sztrájk kezdési időpontja vagy az elégséges szolgáltatás mértéke, mindkét félnek megkeseríti az életét. Elég csak a MÁV gördülő sztrájkjára vagy a Budapest Airport görög sztrájk törőire gondolni" - mutatott rá az OÉT munkáltatói oldalának szóvivője.

Nem lehet mindent szabályozni

Pataky Péter, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének (MSZOSZ) elnöke szerint valóban hiányos a sztrájkszabályozás, de igazából nem ez okozza a problémát. "Meggyőződésem, hogy a sztrájkkultúra hiányát nem lehet törvénnyel pótolni, itt a fejekben kell valamiféle változásnak végbemennie. Elvégre normális szakszervezet nem vasárnap délután jelenti be, hogy akkor éjfélről sztrájk lesz, kiszúrva az utasokkal, mint ahogy egy normális cégnél sem lehet ilyesmit megcsinálni" - véli az MSZOSZ elnöke, aki szerint inkább a tárgyalóasztalnál kellene a megoldást keresni.

Ahogy teszik ezt az érdekegyeztető tanácsban is a felek, annak ellenére, hogy az csak ajánlásokat fogalmaz meg. Pataky Péter úgy gondolja, jól van ez így, hiszen az ajánlások kellően befolyásolják a gazdaságot; statisztikák is bizonyítják, hogy az év végén nagyjából teljesülni szoktak az ajánlások felső értékei. "Idén ezért is érintett érzékenyen minket, hogy a munkáltatók nem akartak bérajánlást kiadni, mondván, válság idején nagyobb baj is van. Mi viszont úgy gondoltuk, ettől még nyugodtan lehet ajánlást kiadni, hogy ahol nincs nagyobb baj, ott lehessen mihez igazodni" - magyarázta az MSZOSZ elnöke.

"Számítunk és számítanak ránk"

Szerencsére a munkavállalói oldal nincs mellőzve az OÉT-ben. "Hisszük, hogy a szakszervezetek a lakosság többségét képviselik, s vélhetőleg azért tárgyalnak még velünk, mert mások is így gondolják. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy más ne lehetne kompetens az adott témában, az ország előremozdításában nagy szerepük van a civil szervezeteknek is" - utalt a Környezetvédelmi Minisztériummal tárgyaló zöld szervezetekre Pataky Péter. A teljes kormány részéről azonban ilyen szívélyes fogadtatást már nem tapasztal az MSZOSZ elnöke, ami azért is furcsa, mert a történelem valamiért a baloldalra sodorta a szakszervezeti értékeket. "Ezt a balos dominanciát számon is kérjük a kormánytól, mégis, az elmúlt ciklusokat elnézve elmondhatjuk, hogy ezzel a kormánnyal volt a legtöbb komoly vitánk" - mutatott rá a munkavállalói oldal szóvivője. Hozzátette: való igaz, a kormányok általában csak a választás előtt barátkoznak a szakszervezetekkel, utána már a munkaadók kedvét keresik, mindazonáltal a normális az lenne, ha racionálisabban közelítené a megtárgyalandó kérdésekhez.

Az érdekegyeztető tanács megreformálását a fentiek miatt sem tartja időszerűnek Pataky Péter, inkább csak azt fájjalja, hogy a kormány, így válság idején, túlzásba viszi a tárgyalást. "Az OÉT mellett rendre megjelenik mind a Gazdasági és Szociális Tanácsban, mind a Gazdasági Egyeztető Fórumon, annak ellenére, hogy tagjaik többsége révén sokszor fedik egymást a szervezetek. Márpedig teljesen felesleges a fórumokat többszörözni, ha nincs megfelelő funkciójuk" - hívta fel a figyelmet az MSZOSZ elnöke.

A kormány pártatlanul képviseli mindkét felet

Dr. Herczog László, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős szakállamtitkára az érdekegyeztetés hatékonyságának növelését inkább a felek kompromisszumkészségének javításában látja. "Szerencsésebb volna, ha jobban koordinálnának maguk közt a munkáltatók és a szakszervezetek, így ugyanis egységesebb álláspontot képviselhetnének, és több idő jutna a részletek megtárgyalására" - tette hozzá a szakállamtitkár. Mert bár az OÉT működési rendjében nincsen maximalizálva az ülések száma, és addig vitatkozhatnak a felek, amíg értelmét látják a közös álláspont kialakításának, azért tudni kell lezárni is egy-egy témát, hogy a felek mindenkor az aktuális kérdésekkel foglalkozhassanak. "Jelenleg éppen ilyen a kormány adócsomagja, amelyről ha sikerülne megegyezni, óriási előrelépés lenne" - példálózott Dr. Herczog László. Ez természetesen nem lesz egyszerű, tekintve, hogy a szociális partnerek érthető okokból csak azokban a kérdésekben tudnak könnyedén megegyezni, amelyek nem őket, hanem a költségvetést terhelik.

A bérajánlások tárgyalásánál éppen a fentiek miatt csak nehezen jutnak dűlőre a felek - annak ellenére, hogy nem kötelező érvényűek. Dr. Herczog László úgy gondolja, nem is szabad a betartását kötelezővé tenni, azzal ugyanis túlságosan beavatkoznának a vállalatgazdálkodási kérdésekbe, és vélhetőleg alkotmányossági szempontból is sértené a vállalati önállóságot. "Attól, hogy ajánlás, még eléri a célját, hiszen jó hivatkozási alap mind a szakszervezetek, mind a munkáltatók számára, ha esetleg túl sokat vagy túl keveset követelne, illetve kínálna az egyik fél" - magyarázta a szakállamtitkár. Ezért is nagy a kormánynak a felelőssége az OÉT-ben: tudnia kell, hogy mikor érdemes egyfajta békítő szerepre kárhozatni magát (például bérajánlásnál), és mikor kell határozottabban képviselnie a nemzetgazdasági szempontokat (adókérdések), hogy még egyensúlyi pályán tarthassa az országot - tette hozzá Dr. Herczog László.

Az országos érdekegyeztetés Magyarországon több mint 15 éve működik (az első Országos Érdekegyeztető Tanács 1988 decemberében alakult). Az 1990. évben életre hívott és kibővített létszámú érdekegyeztető tanács tárgyalások útján folyamatosan feltárta és egyeztetette az állam, a munkáltatók és a munkavállalók sajátos érdekeit, így jelentős szerepet töltött be abban, hogy a gazdasági és társadalmi átalakulások Magyarországon jelentősebb konfliktusok nélkül történtek meg. A 2002. júliusában megújított Országos Érdekegyeztető Tanács intézményes keretet biztosít a kormány és a szociális partnerek (munkavállalók és munkáltatók országos érdekképviselői szervezetei) közötti folyamatos párbeszédre. Biztosítja a gazdasági és munkaügyi kérdések tárgyalások útján történő megtárgyalását, a szociális partnerek és a kormány érdekeit egyeztető megállapodások létrejöttét. Ennek érdekében az OÉT - féléves munkaprogramja alapján, átlagban havonkénti ütemezéssel - rendszeresen napirendre tűzi a munka világával összefüggő aktuálisan jelentkező feladatokat.

Az Országos Érdekegyeztető Tanácsot a munkavállalói érdekképviselők, a munkáltatói érdekképviselők, valamint a kormány tárgyalócsoportjai alkotják. A tárgyalócsoportok összetételét az önszerveződés elve alakítja. Az önszerveződés megvalósulásának konkrét szabályait a szociális partnerek tárgyalócsoportjai esetében az oldalügyrendek rögzítik; a kormány tárgyalócsoportja esetében pedig kormányhatározat ad iránymutatást.

A munkavállalói tárgyalócsoportot az alábbi országos érdekképviselői szervezetek egy-egy képviselője alkotja:

- Autonóm Szakszervezetek Szövetsége (ASZSZ)
- Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSZT)
- Liga Szakszervezetek
- Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ)
- Munkástanácsok Országos Szövetsége (MOSZ)
- Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEFE)

A munkáltatói tárgyalócsoportot az alábbi országos érdekképviselői szervezetek egy-egy képviselője alkotja:

- Agrár Munkaadói Szövetség
- Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége (ÁFEOSZ)
- Ipartestületek Országos Szövetsége (IPOSZ)
- Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége (KISOSZ)
- Magyar Ipari Szövetség (OKISZ)
- Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ)
- Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ)
- Stratégiai és Közszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége (STRATOSZ)
- Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ)

A kormány tárgyalócsoportjában a tárgyalt napirend függvényében kapnak képviseletet az egyes minisztériumok. A tárgyalócsoporton belül a kormány általános felhatalmazással rendelkező, állandó képviselője a Szociális és Munkaügyi Minisztérium államtitkára.

Forrás: HR Portal